

บทความวิชาการ

ความสำคัญของหุ่นยนต์นักบัญชีต่อวิชาชีพบัญชี

พิชญา อัจฉกร^{1*}, จินตिया จินารัตน์², เข็มทอง แก้วประทุม³,
 วาสนา ศรีมะเรือง⁴, จุไรวรรณ ปัตถาภูมิพัชร⁵ และอภิชาติ เนียงภา⁶
 คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น^{1*-6}

อีเมล: pichaya.a@umt.ac.th^{1*}, umtacademic@umt.ac.th², khamtong.kk@gmail.com³,
 musthana2018@gmail.com⁴, Jurairawan.p@umt.ac.th⁵, apichart.n@umt.ac.th⁶

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการประยุกต์ใช้หุ่นยนต์นักบัญชี ผลกระทบและความท้าทายที่เกิดขึ้น ตลอดจนผลงานวิจัยและกรณีศึกษา โดยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชีมาใช้งานบัญชี และรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจบทบาท ผลกระทบและแนวโน้มในอนาคตของเทคโนโลยีดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า เทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชีถูกนำมาใช้กับงานที่มีลักษณะซ้ำซ้อนและมีข้อกำหนดด้านขอบเขตที่ชัดเจน เช่น การบันทึกข้อมูล การกระทบยอดและการปิดงบการเงิน ส่งผลทำให้การทำงานมีความถูกต้อง รวดเร็วและสามารถลดต้นทุนได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาในปัจจุบันสะท้อนว่าเทคโนโลยีดังกล่าวช่วยให้พนักงานบัญชีมีเวลาในการทำงานเชิงกลยุทธ์มากขึ้น เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลและการให้คำปรึกษาทางธุรกิจ นอกจากนี้ ยังนำไปใช้ในบริษัทบัญชีระดับโลกเพื่อสนับสนุนงานตรวจสอบ การบริหารภาษี และการจัดการข้อมูล

อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชียังคงมีข้อกังวล ได้แก่ ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของข้อมูล ความถูกต้องของอัลกอริทึม ความจำเป็นในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลและความวิตกกังวลด้านแรงงานมนุษย์ที่อาจจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์ แนวโน้มในอนาคตชี้ว่าการใช้เทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชีในวิชาชีพบัญชีจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยจะเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีอื่น เช่น ปัญญาประดิษฐ์และระบบ Cloud ทำให้กระบวนการทำงานด้านบัญชีเป็นระบบอัตโนมัติอย่างครบวงจร ยกกระดับบทบาทนักบัญชีให้เป็นผู้นำด้านการวิเคราะห์และการจัดการเชิงกลยุทธ์ ข้อเสนอแนะสำคัญคือ นักบัญชีและผู้ประกอบการควรปรับตัวโดยการพัฒนาทักษะใหม่ทั้งด้านดิจิทัลและการคิดเชิงวิเคราะห์ ควบคู่กับการสร้างมาตรการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านข้อมูล ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมและบูรณาการเทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชีเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเตรียมบุคลากรวิชาชีพให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต แม้ว่าเทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชีจะมีประโยชน์ แต่การนำมาใช้ยังมีความท้าทายด้านความเสี่ยงทางเทคโนโลยีและความปลอดภัยของข้อมูล ดังนั้น การประยุกต์ใช้จึงควรเป็นไปอย่างระมัดระวัง

คำสำคัญ: หุ่นยนต์นักบัญชี, ระบบอัตโนมัติ, การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล, วิชาชีพบัญชี

Received: 17 July, 2025, Revised: 26 November, 2025, Accepted: 30 November, 2025

* Corresponding author

THE IMPORTANCE OF ROBOTIC PROCESS AUTOMATION (RPA) ON ACCOUNTING PROFESSION

Pichaya Adthajak^{1*}, *Jintiya Jinarat*², *Khemthong Keawpratum*³,
*Wassana Srimarueang*⁴, *Juraiwan Pattathapumpat*⁵ and *Apichart Niangpha*⁶
Faculty of Accountancy, The Eastern University of Management and Technology^{1*2}
Email: pichaya.a@umt.ac.th^{1*}, *umtacademic@umt.ac.th*², *khamtong.kk@gmail.com*³,
*musthana2018@gmail.com*⁴, *Jurairawan.p@umt.ac.th*⁵, *apichart.n@umt.ac.th*⁶

Abstract

This academic article aims to investigate the concepts and applications of Robotic Process Automation (RPA) in accounting, its resultant impacts and challenges, as well as relevant research findings and case studies. The methodology employs a synthesis of academic literature related to the adoption of RPA technology in accounting, gathering data from both domestic (Thailand) and international databases. The study seeks to foster a comprehensive understanding of the technology's role, implications, and future trends. The research reveals that RPA technology is primarily applied to tasks that are repetitive, rule-based, and clearly defined in scope, such as data entry, reconciliation, and financial closing. This implementation significantly enhances operational accuracy and speed, resulting in substantial cost reduction. Current evidence suggests that this technology grants accountants more time for strategic tasks, including data analysis and business advisory. Furthermore, RPA is being utilized by global accounting firms (Big 4) to support functions like auditing, tax management and data handling.

However, the application of RPA technology still faces several concerns, including data security risks, algorithm accuracy, the necessity for infrastructure investment, the shortage of digitally skilled personnel, and anxiety regarding the potential displacement of human labor by robots. Future trends indicate that the use of RPA in the accounting profession will continue to expand, linking with other technologies such as Artificial Intelligence (AI) and Cloud systems. This integration is expected to achieve comprehensive, end-to-end automation of accounting processes and elevate the role of accountants to leaders in analytical and strategic management. The key recommendation is that accountants and entrepreneurs must adapt by developing new skills in both digital literacy and analytical thinking, coupled with establishing data risk governance measures, promoting ethical practices, and integrating RPA technology into accounting curricula to prepare the workforce for future changes. Although RPA is beneficial, its deployment carries inherent technological and data security risks; thus, its implementation should be approached with caution.

Keywords: Robotic Process Automation (RPA), Automation System, Digital Transformation, Accounting Profession

* Corresponding author

บทนำ (Introduction)

หุ่นยนต์นักบัญชี (Robotic Process Automation) หรือ RPA เป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้กระบวนการทางธุรกิจสามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติได้ (Kaya, Türkyılmaz, & Birol, 2019) ซึ่งเป็นกระบวนการอัตโนมัติของหุ่นยนต์หรือซอฟต์แวร์ที่โต้ตอบกับซอฟต์แวร์แอปพลิเคชันได้ในระดับที่สามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ได้ (User Interface) ในลักษณะเดียวกับมนุษย์ (พฤกษชาติ, ชินประสาศศักดิ์, ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์ และพิรภาว์ ทวีสุข, 2568) RPA เป็นซอฟต์แวร์โรบอทที่ทำงานเลียนแบบการทำงานของมนุษย์ ส่วนใหญ่มักนำมาใช้กับงานในองค์กร โดยมีการผสมผสานเทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น Rule Engine, Image Recognition, Machine Learning และ AI เพื่อให้การทำงานเป็นแบบอัตโนมัติ โปรแกรมนี้ติดตั้งในคอมพิวเตอร์เพื่อให้การทำงานเป็นแบบอัตโนมัติ สามารถทำงานได้เสมือนพนักงานคนหนึ่งขององค์กร แต่เป็นการทำงานในรูปแบบของหุ่นยนต์ซอฟต์แวร์บนโปรแกรมตามรูปแบบที่กำหนดไว้ เพื่อใช้ทำงานที่มีลักษณะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ซึ่งปกติแล้วเป็นงานที่พนักงานทำเป็นประจำหรืองานที่เกิดความผิดพลาดได้ง่าย เช่น งานด้านบัญชีที่มีการบันทึกข้อมูลตัวเลขจำนวนมาก โดย Robot สามารถทำงานแทนพนักงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วกว่า (ภูชิต ตรีเวชวิจิตร, 2564) RPA เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ได้รับคามนิยม ในปัจจุบันมีการนำมาใช้มากขึ้นในหลายองค์กร เพื่อลดปัญหาการทำงานที่มีความซับซ้อน ซึ่งสามารถเพิ่มคุณค่าให้แก่งานได้ (Costa, Mamede & Silva, 2022) คุณสมบัติของ RPA ที่กล่าวถึงข้างต้น ทำให้ RPA เริ่มถูกนำมาประยุกต์ใช้ในเชิงธุรกิจ รวมถึงการเริ่มประยุกต์ใช้ในงานด้านการบัญชีการเงินในปี ค.ศ. 2015 โดยเทคโนโลยีนี้ได้เข้ามามีอิทธิพลและมีบทบาทเป็นอย่างมากในการปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในองค์กรภาคธุรกิจ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจและการดำเนินงานที่ยั่งยืน (ปรมินทร์ งามระเบียบ และนิมมวล วิเศษสรรพ, 2567)

แนวคิดของ RPA เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถกำหนดค่า (Configure) ซอฟต์แวร์หุ่นยนต์เพื่อทำงานแทนมนุษย์ในกระบวนการทางธุรกิจที่ซ้ำซ้อน มีกฎเกณฑ์ชัดเจนและมีปริมาณงานมาก โดยซอฟต์แวร์หุ่นยนต์สามารถทำงานบนระบบและแอปพลิเคชันที่มีอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขระบบเดิมหรือติดตั้งโครงสร้างใหม่ สามารถทำงานร่วมกับแอปพลิเคชันที่หลากหลาย เช่น ระบบ ERP, ระบบบัญชี, ระบบจัดการเงินเดือน เป็นต้น คุณลักษณะสำคัญของ RPA สามารถจำลองการทำงานของมนุษย์บนอินเทอร์เน็ตเฟสของผู้ใช้งาน เช่น การเปิดโปรแกรม การบันทึกข้อมูล การอ่านไฟล์ การคำนวณและจัดทำรายงาน ซึ่งสามารถทำงานได้ตามกฎเกณฑ์และมีความสามารถในการปรับพฤติกรรมเมื่อพบเงื่อนไขที่แตกต่าง รองรับการทำงานร่วมกับมนุษย์และทำงานแบบอัตโนมัติได้ (Jeźdrzejka, 2019) จากการที่ RPA เป็นระบบการทำงานอัตโนมัติจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ทำงานในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digital Transformation) เนื่องจากการดำเนินธุรกิจในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง ทำให้หลายองค์กรเน้นการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปได้คู่กับการก้าวทันเทคโนโลยี รวมถึงนำมาช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการได้อีกด้วย (ภูชิต ตรีเวชวิจิตร, 2564) นอกจากนี้ RPA เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่คาดว่าจะสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนที่ดีต่อองค์กร เนื่องจากการนำซอฟต์แวร์เข้ามาช่วยทำให้การทำงานเป็นไปโดยอัตโนมัติ (Costa, Mamede & Silva, 2022)

ส่วนมุมมองของนักวิชาการ พบว่า RPA ได้รับความสนใจจากนักวิชาการจำนวนมากทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ (กิตติวัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ, 2568; พฤกษชาติ, ชินประสาศศักดิ์, ธีรศักดิ์, กัญจนพงศ์ และพิรภาว์ ทวีสุข, 2568; ปรมินทร์ งามระเบียบ และนิมมวล วิเศษสรรพ, 2567; พงษ์ไพโรจน์ นิมสังข์ และพรทิวา แสงเขียว, 2567; Hsiung & Wang, 2022; Jeźdrzejka, 2019) พบว่ามีจำนวนบทความวิชาการที่ศึกษาในประเด็นนี้เพิ่มมากขึ้น (Costa, Mamede & Silva, 2022) อาทิเช่น Kaya, Türkyılmaz and Birol (2019) อธิบายว่า RPA เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้การทำงานเป็นไปโดยอัตโนมัติและมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมในยุค 4.0 เป็นการรวมจุดแข็งของระบบอุตสาหกรรมแบบเดิมเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัย องค์กรสามารถเรียนรู้การใช้งาน RPA ได้ผ่านการประมวลผลธุรกรรมที่กำหนด เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลและใช้การสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันและหุ่นยนต์แทนพนักงานได้จากประเด็นดังกล่าว สรุปได้ว่า RPA เข้ามามีบทบาทต่อโลกปัจจุบันในหลากหลายด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้

RPA กับงานบัญชีในมุมมองต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน การวิเคราะห์ข้อมูล การลดต้นทุนในการบันทึกบัญชีเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเงินในอนาคตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective of the Research)

1. ศึกษาการประยุกต์ใช้หุ่นยนต์นักบัญชีในงานบัญชี
2. วิเคราะห์ผลกระทบด้านคุณภาพงานและทักษะการทำงานของนักบัญชี
3. เสนอแนะแนวทางการนำหุ่นยนต์นักบัญชีมาใช้ในการทำงานบัญชีในอนาคต

วิวัฒนาการของการใช้หุ่นยนต์นักบัญชี (The Evolution of Robotic Process Automation in Accounting)

ในอดีตงานบัญชีเป็นการบันทึกข้อมูลทางการเงินด้วยมือ ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดความผิดพลาดสูง ใช้เวลานานและขาดความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับ เมื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เริ่มแพร่หลาย งานบัญชีได้รับการปรับปรุงโดยใช้ซอฟต์แวร์บัญชีพื้นฐานเพื่อลดข้อผิดพลาดจากการคำนวณและเพิ่มความเร็วของการบันทึกข้อมูล (Warren, Moffitt & Byrnes, 2015) ในช่วงเวลาต่อมา สังคมโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคของระบบ Enterprise Resource Planning (ERP) และ Cloud-based Accounting Systems รวมทั้งมีการนำโปรแกรมอื่น ๆ มาใช้เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลทางการเงินกับกระบวนการทางธุรกิจ ทำให้องค์กรมีข้อมูลแบบเรียลไทม์และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจได้ (Griffin & Wright, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายของนักวิชาการที่กล่าวว่า RPA เริ่มนำมาใช้ในงานด้านการบัญชีการเงิน ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2015 และปัจจุบันมีการใช้งาน RPA มากขึ้น (ปรมิินทร์ งามระเบียบ และนิมมวล วิเศษสรรพ, 2567) ในทศวรรษที่ผ่านมา พบว่าเทคโนโลยี RPA เข้ามามีบทบาทสำคัญต่องานบัญชี โดย RPA สามารถใช้ทำงานที่มีความซ้ำซ้อน เช่น การป้อนข้อมูล การตรวจสอบเอกสารและการกระทบยอดบัญชีอัตโนมัติ (Cooper et al., 2019) ทั้งนี้ บริษัท Deloitte เป็นหนึ่งในสี่บริษัทตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก (Big 4) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับการนำ RPA มาใช้งาน ปี ค.ศ. 2018 พบว่า RPA ถูกนำมาใช้สนับสนุนงานการเงินและบัญชีมากที่สุด ร้อยละ 54 จากจำนวนงานทั้งหมด เนื่องจากงานการเงินและบัญชีเป็นงานที่ต้องการความละเอียดและความถูกต้องสูง รวมถึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำธุรกรรมเดิมซ้ำ ๆ และมีเอกสารจำนวนมาก ซึ่งงานทั้งหมดข้างต้นสามารถแก้ไขได้ด้วยการนำ RPA เข้ามาช่วยบริหารจัดการ (บริษัท พีทีทีดิจิทัล โซลูชั่น จำกัด, 2564) การพัฒนาเทคโนโลยี RPA นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญในวิชาชีพบัญชี เทคโนโลยีที่ล้ำสมัยนี้ใช้แก้ปัญหากระบวนการทำงานที่มีลักษณะซ้ำซ้อนและทำงานเองได้อัตโนมัติ (Zareen, Hamdan & Binsaddig, 2024)

ขณะนี้ RPA กลายเป็นเทคโนโลยีหลักในภาคอุตสาหกรรม ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่า ค.ศ. 2020 เป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสำนักงานบัญชีสนใจนำ RPA มาใช้ในการทำงานมากขึ้น โดย Aaron Harris ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคโนโลยีของ Sage กล่าวว่า เดิมทีเพียงองค์กรขนาดใหญ่ที่นำ RPA มาใช้ ต่อมา ค.ศ. 2020 เริ่มมีแนวโน้มว่าจะมีการนำ RPA มาใช้มากขึ้นในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อีกทั้ง RPA ถือเป็นเทคโนโลยีซอฟต์แวร์สำหรับองค์กร (Enterprise Software) ที่มีอัตราการเติบโตมากที่สุดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เมื่อเทียบกับเทคโนโลยีประเภทเดียวกัน โดยมีอัตราการเติบโตสูงสุด ร้อยละ 63.10 และมีแนวโน้มจะเติบโตอย่างต่อเนื่อง (Moyer, 2019) สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เริ่มใช้ RPA มาช่วยอ่านรายงานของผู้สอบบัญชี (Auditors' report) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานกำกับบัญชี ซึ่งแต่เดิมเจ้าหน้าที่สายงานกำกับบัญชีใช้เวลาอ่านรายงานของผู้สอบบัญชีสำหรับงบการเงินรายไตรมาสและรายปีรวมกันมากกว่า 500 ชั่วโมง ซึ่งเป็นขั้นตอนเริ่มแรกในกระบวนการตรวจสอบความผิดปกติของงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จึงเริ่มนำเทคโนโลยี RPA มาช่วยอ่าน “รายงานของผู้สอบบัญชี” เพื่อระบุงบการเงินของบริษัทที่มีเงื่อนไขหรือมีข้อสังเกตจาก

ผู้สอบบัญชีแทนเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2562 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานด้านกำกับบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ที่มุ่งขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ยุคแห่งดิจิทัล

จากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานดังกล่าว พบว่า RPA เป็นหุ่นยนต์ซอฟต์แวร์ที่สามารถทำงานแทนเจ้าหน้าที่ได้อย่างอัตโนมัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เริ่มจากการใช้ RPA ดาวน์โหลดงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเปิดอ่านหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีเพื่อเก็บ “ความเห็นของผู้สอบบัญชี” มีระบบแจ้งเตือนเมื่อพบข้อมูลในรายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงให้เห็นว่า “งบการเงินอาจมีความผิดปกติ” ซึ่งทำให้สามารถระบุงบการเงินที่อาจผิดปกติได้สอดคล้องตามกลุ่มเป้าหมายและทันต่อเวลา กระบวนการทำงานทั้งหมดนี้ใช้เวลาเพียง 64 ชั่วโมงต่อปี เมื่อเทียบกับจำนวนชั่วโมงการทำงานเดิม ดังนั้น จึงสามารถช่วยลดเวลาการทำงานได้มากถึงร้อยละ 87.00 แม้ว่าในระยะแรกจะใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับหุ่นยนต์ซอฟต์แวร์ เพื่อให้หุ่นยนต์ซอฟต์แวร์ได้เรียนรู้คำสำคัญ (Keyword) ในรายงานของผู้สอบบัญชีและสามารถทำหน้าที่ตรวจสอบได้อย่างถูกต้อง โดย RPA ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาข้อมูลเบื้องต้น นอกจากจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ประหยัดเวลาในการอ่านรายงานของผู้สอบบัญชีแล้ว เจ้าหน้าที่ยังมีเวลามากขึ้นในการวิเคราะห์ความผิดปกติของงบการเงินในเชิงลึกได้ ดังนั้น การนำเทคโนโลยี RPA มาใช้ จึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินและสร้างความเชื่อมั่นในตลาดทุน ประเด็นนี้บ่งชี้ให้เห็นว่า RPA สามารถตอบโจทย์การทำงานด้านกำกับบัญชีได้เป็นอย่างดี (รัชชัย เกียรติกานกุล, 2563) ทั้งนี้ กระบวนการทำงานของนักบัญชีที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวขององค์กร (Organizational Change Theory) ซึ่งถือว่าเป็นกรอบแนวคิดที่อธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น กลยุทธ์หรือกระบวนการทำงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความสามารถในการแข่งขันและความคล่องตัว (ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์ และธีระวัฒน์ จันทิก, 2559)

ผู้ประกอบการวิชาชีพกับการใช้หุ่นยนต์นักบัญชี (Professional Accountants and the Application of Robotic Process Automation)

การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่อธุรกิจส่วนใหญ่ทั่วโลก ด้วยปัจจัยการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นในภาคอุตสาหกรรม การขยายตัวของโลกาภิวัตน์และการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ ทำให้บริษัทต่าง ๆ อาจสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันได้ หากไม่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจให้เหมาะสมกับปัจจุบัน (Hsiung & Wang, 2022) เมื่อมีการนำ RPA มาช่วยสนับสนุนและใช้ควบคุมกระบวนการทำงานขององค์กร พบว่าสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ การลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่แน่นอนของมนุษย์ รวมทั้ง ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ในระยะยาว จากข้อดีเหล่านี้ทำให้ RPA เริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างมากในภาคธุรกิจที่มีจำนวนรายการเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของบริษัทมากเกินกว่าที่จะใช้มนุษย์ในการตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตาม กระบวนการทำงานยังคงมีความเสี่ยง ดังนั้น ผู้สอบบัญชีควรทราบถึงประโยชน์ ความเสี่ยงและผลกระทบของการใช้ RPA เพื่อให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม (ภูชิต ตรีเวชวินิจ, 2564)

นักวิชาการอธิบายว่าการทำงานของ RPA เป็นไปอย่างจำกัด เนื่องจากความเหมาะสมกับกระบวนการทำงานที่มีลักษณะเฉพาะ แม้ว่า RPA จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาคธุรกิจได้อย่างดีเยี่ยม แต่การบรรลุผลดังกล่าวขึ้นอยู่กับการตัดสินใจเลือก กระบวนการทำงานที่เหมาะสมกับการนำ RPA มาใช้ทดแทนแรงงานมนุษย์ โดยทั่วไปกระบวนการทำงานที่เหมาะสมกับการใช้ RPA มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การทำงานที่มีกระบวนการเดิมซ้ำ ๆ เช่น การนำเข้าข้อมูลคำสั่งซื้อจากลูกค้า 2) การทำงานที่มี

กระบวนการจำนวนมาก เช่น กระบวนการอนุมัติสินเชื่อและ 3) การทำงานที่มีกระบวนการชัดเจน โดยกระบวนการมีความเสถียรไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย เพราะว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการย่อมกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของ RPA (ภูชิต ตรีเวชวินิจ, 2564) สอดคล้องกับการศึกษาล่าสุด พบว่า RPA มีลักษณะที่แตกต่างจากเทคโนโลยีอื่น ๆ เพราะว่ามีลักษณะเป็นชุดคำสั่งที่ผู้ใช้งานเป็นผู้กำหนดเอง เพื่อให้ระบบการทำงานในแต่ละขั้นตอนสามารถประยุกต์ให้ RPA ทำงานแทนพนักงานได้ ซึ่งงานนั้นจะมีรูปแบบการทำงานแบบเดียวกันและเป็นการทำงานซ้ำ ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง โดยไม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่อยู่ในฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศในรูปแบบเดียวกัน เพราะว่าผู้ใช้ซอฟต์แวร์หุ่นยนต์สามารถเขียนคำสั่งในการค้นหาและเรียกข้อมูลจากระบบสารสนเทศอื่นที่มีแพลตฟอร์มแตกต่างกันมาทำงานได้ตามความต้องการ ดังนั้น การใช้ซอฟต์แวร์หุ่นยนต์ในสำนักงานด้านการบัญชีการเงิน จึงขึ้นอยู่กับความต้องการภายนอกหรือภายในองค์กรที่มุ่งให้กิจการมีความได้เปรียบในการแข่งขัน (ประมินทร์ งามระเบียบ และนิมนวล วิเศษสรรพ, 2567)

นักวิชาการอธิบายว่า RPA ส่งผลต่อภาคส่วนการบัญชีในหลายมิติ อาทิเช่น การเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้องและความสามารถทางการเงิน โดยการป้อนข้อมูล การกระหายอดและการจัดทำรายงานอัตโนมัติ ทำให้นักบัญชีสามารถมุ่งเน้นไปที่งานเชิงกลยุทธ์ได้มากขึ้น เช่น การวิเคราะห์ทางการเงิน การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนการตัดสินใจ (Zareen, Hamdan & Binsaddig, 2024) ดังนั้น สรุปได้ว่าลักษณะงานที่ RPA สามารถทำงานแทนมนุษย์ได้อย่างดี คืองานที่ต้องการความถูกต้องและรวดเร็ว มีปริมาณมาก ไม่ต้องใช้การตัดสินใจเชิงความรู้สึกและไม่ซับซ้อน (ภูชิต ตรีเวชวินิจ, 2564) ในส่วนประโยชน์ของ RPA ประกอบด้วย 1) ช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถลดต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ ประมาณร้อยละ 25 เนื่องจากสามารถทำงานแทนมนุษย์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้มีต้นทุนต่ำกว่าแรงงานมนุษย์ 2) เพิ่มประสิทธิภาพ เนื่องจากทำงานได้อย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถลดเวลาการดำเนินงานได้ 3) เพิ่มความถูกต้องเนื่องจากสามารถลดความเสี่ยงจากการทำงานผิดพลาดและการทุจริต 4) การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง ทำให้การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลง่ายขึ้น ช่วยให้ภาคธุรกิจสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น (Kaya, Türkyilmaz & Birol, 2019) ซึ่งถือว่าเป็นการก่อประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากการนำหุ่นยนต์นักบัญชีมาใช้ทั้งสิ้น

ประเด็นด้านผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี เมื่อสังคมก้าวเข้าสู่โลกแห่งดิจิทัลพบว่างานธุรกรรมที่ต้องใช้เวลาทำงานนานจะถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ ทำให้นักบัญชีมีเวลามากพอที่จะไปมุ่งเน้นงานด้านอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้ ทั้งนี้ การใช้เทคโนโลยี RPA จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการคำนวณต้นทุนและการจัดการต้นทุนในอนาคต เนื่องจากแรงงานมนุษย์จะลดลง นอกจากนี้ ระบบ RPA ยังช่วยในงานปิดบัญชี การปรับปรุงบัญชี การวางแผนและการควบคุม ตลอดจนการตรวจสอบภายในมีความถูกต้องและตรวจสอบได้ง่ายขึ้น (Kaya, Türkyilmaz, & Birol, 2019) นอกจากนี้ การประยุกต์ RPA เข้ากับกระบวนการทำงานด้านบัญชียังส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนทักษะที่จำเป็น โดยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลและความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีของผู้ประกอบการวิชาชีพ แม้ว่า การนำ RPA มาใช้งานจะสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้แก่องค์กร ช่วยลดต้นทุนและยกระดับคุณภาพการให้บริการได้ (Zareen, Hamdan & Binsaddig, 2024) รวมทั้ง แก้ปัญหาอัตราการเกิดของประชากรที่ลดลงและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่ทำให้สำนักงานบัญชีประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่จำนวนผู้สมัครงานลดลงและอัตราการลาออกของพนักงานบัญชีค่อนข้างสูง (Hsiung & Wang, 2022) แต่อย่างไรก็ตาม กลับก่อให้เกิดความกังวลในประเด็นการทดแทนแรงงานและความจำเป็นในการพัฒนาทักษะใหม่ (Zareen, Hamdan & Binsaddig, 2024) สอดคล้องกับการศึกษาล่าสุด พบว่าแม้ว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี RPA ในงานบัญชีจะช่วยให้ นักบัญชีสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่กระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของนักบัญชีต่อบทบาทและความรับผิดชอบที่เปลี่ยนไปจากเดิม ยังคงเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากในอดีตนักบัญชีปฏิบัติงานโดยการบันทึกข้อมูลด้วยมือ จากนั้นพัฒนาเป็นการบันทึกข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์และปัจจุบันต้องปรับตัวเข้าสู่การทำงานด้วยระบบอัตโนมัติ ซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยีในกระบวนการทางบัญชี

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดความกังวลหลายประการ เช่น ความมั่นคงในอาชีพ ความกลัวการถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์ รวมถึงความวิตกกังวลต่อความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของลักษณะงาน ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการนำ RPA มาใช้ในองค์กร ความรู้สึกและทัศนคติเชิงลบเหล่านี้อาจนำไปสู่การต่อต้านการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้และการใช้ประโยชน์จาก RPA ลดลง อันอาจเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและยกระดับศักยภาพขององค์กรในระยะยาว (พฤษชาติ ชินประสาทศักดิ์, ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์ และพิรภาว์ ทวีสุข, 2568) ดังนั้น สรุปได้ว่าเทคโนโลยี RPA จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบอัตโนมัติในกระบวนการบัญชีและการเงิน ช่วยลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับความถูกต้องของงาน อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการวิชาชีพควรปรับกลยุทธ์ด้านการบริหารต้นทุนและพัฒนาทักษะบุคลากร เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงนี้ (Kaya, Türkyılmaz & Birol, 2019)

กรณีศึกษาการใช้งานหุ่นยนต์นักบัญชีของบริษัทตรวจสอบบัญชีระดับโลก (A Case Study of Robotic Process Automation Implementation in Big Four Accounting Firms)

จากรายงานล่าสุดพบว่ามีองค์กรชั้นนำหลายแห่งที่นำหุ่นยนต์นักบัญชีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทตรวจสอบบัญชีระดับโลก (Big4) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดังนี้

บริษัท Ernst & Young (EY) นำเทคโนโลยี RPA มาใช้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการเงิน การบัญชี การตรวจสอบและการบริหารจัดการภาษี โดย RPA ช่วยลดภาระงานที่ซ้ำซ้อนและเพิ่มความถูกต้องของกระบวนการต่าง ๆ ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ RPA เช่น 1) การบริหารจัดการภาษี เพื่อช่วยเร่งรัดและเพิ่มความถูกต้องในการยื่นแบบและคำนวณภาษี, 2) การตรวจสอบบัญชี เพื่อสนับสนุนการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน และ 3) การบริหารจัดการภายใน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลพนักงานและการประมวลผลข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้ จากการดำเนินงานพบว่าการใช้ RPA ส่งผลให้บริษัทสามารถลดต้นทุน เพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงานและเพิ่มความถูกต้องของข้อมูลได้อย่างมีนัยสำคัญ (Automation Anywhere, 2017) นอกจากการประยุกต์ใช้ RPA แล้ว บริษัท Ernst & Young (EY) ได้ลงทุนในโครงการสำคัญเพื่อนำเทคโนโลยีอื่น เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านภาษี การประเมินความเสี่ยงและด้านการเงิน การดำเนินงานดังกล่าวมีไว้เพื่อทดแทนบทบาทของพนักงาน แต่มีจุดประสงค์เพื่อลดภาระงาน ช่วยให้พนักงานสามารถทำงานที่มีคุณค่าในเชิงวิเคราะห์ได้มากขึ้น เช่น การตรวจสอบธุรกรรมที่อาจมีความเสี่ยงหรือสะท้อนความผิดปกติ (Barr, 2025)

บริษัท Pricewaterhouse Coopers (PwC) นำเทคโนโลยี RPA มาใช้ในกระบวนการตรวจสอบบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีที่มีปริมาณมากและซับซ้อน ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ RPA เช่น 1) การวิเคราะห์กระแสเงินสดอัจฉริยะ (iBAS) โดยพัฒนาโซลูชัน iBAS ที่ใช้ RPA ในการทำงานหลายด้าน เช่น การกระทบยอดธนาคาร การตรวจสอบใบกำกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) และการวิเคราะห์กระแสเงินสดขององค์กร ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ร้อยละ 90 และลดเวลาการทำงานได้ร้อยละ 60, 2) การตรวจสอบรายการบัญชีและการวิเคราะห์ธุรกรรม โดยนำ RPA มาใช้ในการตรวจสอบรายการบัญชีและวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงิน เช่น การตรวจสอบการโอนเงินที่มีมูลค่าสูง ซึ่งช่วยในการตรวจจับกิจกรรมที่อาจเป็นการฟอกเงินและ 3) การจัดการข้อมูลและการประมวลผล โดย RPA ช่วยในการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลจากหลายแหล่ง ซึ่งช่วยให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ บริษัทนำเทคโนโลยีอื่น เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในงานตรวจสอบที่มีความซ้ำซ้อน เมื่อนำปัญญาประดิษฐ์เข้ามาทำงานแทนส่งผลให้พนักงานมีโอกาสเลื่อนขั้นสู่ตำแหน่งผู้จัดการได้เร็วขึ้นภายในเวลาไม่เกิน 3 ปี นับจากวันเข้าทำงาน แสดงว่าเทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนแปลงเส้นทางอาชีพของพนักงานบัญชีระดับโลกต้นได้ (Times of India, 2025)

บริษัท Deloitte Touche Tohmatsu นำเทคโนโลยี RPA มาประยุกต์ใช้ในหลายมิติ โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงประสิทธิภาพ ความถูกต้องและการลดต้นทุนการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชี รวมถึงกระบวนการทางธุรกิจอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นงานซ้ำ ๆ และมี กฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น การบันทึกบัญชี การจัดการบัญชีเจ้าหนี้และลูกหนี้ การปิดงบการเงินและการตรวจสอบธุรกรรม ซึ่งทั้งหมดเป็น กระบวนการที่มีลักษณะงานซ้ำและต้องการความถูกต้องสูง การตรวจสอบและการปฏิบัติตามข้อกำหนด การตรวจสอบธุรกรรมเชิงลึก การ สร้างบันทึกการตรวจสอบและการตรวจสอบความสอดคล้องกับมาตรฐานบัญชี เช่น IFRS หรือ GAAP เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความ น่าเชื่อถือ การจัดการข้อมูล การรวบรวมและดึงข้อมูลจากระบบหรือเอกสาร การแปลงรูปแบบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ รวมถึงการ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การจัดการงานที่ทำเป็นประจำ เช่น การส่งอีเมลอัตโนมัติ การสร้างรายงาน มาตรฐาน ตลอดจนการผสานระบบงานเก่ากับระบบใหม่ เพื่อลดความซับซ้อนและต้นทุน ผลการสำรวจระบุว่า ฟังก์ชันการทำงานที่มีการ นำ RPA มาใช้อย่างแพร่หลายมากที่สุด คือ ด้านการเงินและการบัญชี ร้อยละ 54 ของการใช้งานทั้งหมด เนื่องจากลักษณะของงานด้าน การเงินและการบัญชีต้องการความละเอียดรอบคอบและความถูกต้องสูง อีกทั้ง ยังเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำธุรกรรมซ้ำ ๆ ตลอดจนการจัดการกับเอกสารจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นลักษณะงานที่เหมาะสมต่อการนำ RPA มาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อช่วยลดความ ผิดพลาด เพิ่มความถูกต้องและยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร (บริษัท พีทีที ดิจิตอล โซลูชัน จำกัด, 2564)

บริษัท Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG) นำเทคโนโลยี RPA มาใช้ในงานบัญชี งานสอบบัญชีเพื่อทำงานซ้ำเดิมที่มี กฎเกณฑ์ชัดเจนและมีข้อมูลจำนวนมาก เช่น รวบรวมหลักฐานสอบบัญชีและดึงข้อมูลข้ามระบบ (เช่น ข้อมูลลูกหนี้ เจ้าหนี้ บัญชีธนาคาร) เพื่อลดงานป้อนข้อมูลด้วยมือและได้หลักฐานครบถ้วนรวดเร็วขึ้น รวมถึงการสร้างและส่งอีเมลยืนยันยอดแบบอัตโนมัติและงานกระหายอด ด้วย RPA การคัดกรองธุรกรรมจำนวนมากแทนการทำงานรูปแบบเดิม ทำให้งานสอบทานมีประสิทธิภาพและเน้นความเสี่ยงได้ดีขึ้น ดังนั้น สรุปได้ว่า RPA สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบบัญชี ลดข้อผิดพลาดจากการป้อนข้อมูลด้วยมือและช่วยให้ทีม ตรวจสอบสามารถมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์และการตัดสินใจที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีนี้มาใช้ควรมีการควบคุม และตรวจสอบอย่างรอบคอบเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (Boughezala & Ould Bahammou, 2024) จากกรณีศึกษาข้างต้น สามารถสรุปตัวอย่างการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชี

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชี

สำนักงานบัญชี	การประยุกต์ใช้ Robotic Process Automation (RPA)											
	ด้านการสนับสนุน กระบวนการธุรกิจ		ด้านการตรวจสอบและการ ปฏิบัติตามข้อกำหนด			ด้านการจัดการข้อมูล				ด้านการเงินและบัญชี		
	การส่งอีเมลแจ้งเตือน	การสร้างรายงาน	การตรวจสอบบัญชี	การตรวจสอบความ สอดคล้องกับมาตรฐาน	การตรวจสอบธุรกรรม	การรวบรวมและดึง ข้อมูลจากระบบ	การแปลงข้อมูลเพื่อ วิเคราะห์	การวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้น	บันทึกข้อมูลทางบัญชี	การจัดการบัญชีเจ้าหนี้ และลูกหนี้	การบริหารจัดการภาษี	การปิดงบการเงิน
Big4												
PwC			✓		✓				✓	✓		✓
Deloitte	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
EY			✓			✓				✓		✓
KPMG	✓		✓			✓				✓		✓

ความท้าทายและความเสี่ยงของการใช้หุ่นยนต์นักบัญชี (Challenges and Risks of Implementing Robotic Process Automation (RPA) in Accounting)

การนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชี (RPA) มาใช้ในงานบัญชีได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากช่วยลดต้นทุน เพิ่มความถูกต้องและยกระดับประสิทธิภาพในการทำงาน (Kaya, Türkyilmaz & Birol, 2019) อย่างไรก็ตาม การปรับใช้เทคโนโลยีนี้มาพร้อมกับความท้าทายและความเสี่ยงหลายประการ ความเสี่ยงประการแรก คือ ความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัว เนื่องจากข้อมูลทางการเงินถูกประมวลผลผ่านระบบอัตโนมัติ ทำให้เกิดความเสี่ยงจากการรั่วไหลของข้อมูลและการถูกโจมตีทางไซเบอร์ (พฤกษ์ชาติ ชินประสาชศักดิ์, ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์ และพิรภว ทีวีสุข, 2568) ความท้าทายต่อมาคือ ความถูกต้องของระบบอัลกอริทึม หากเกิดข้อผิดพลาดอาจนำไปสู่ความเสียหายร้ายแรงต่อความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน ซึ่งผู้สอบบัญชีควรมีทักษะเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการทำงานของหุ่นยนต์ (Kaya, Türkyilmaz & Birol, 2019) นอกจากนี้ ต้นทุนการลงทุนและการบำรุงรักษาถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะองค์กรขนาดเล็ก เนื่องจาก RPA ต้องใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ (ภูชิต ตรีเวชวินิจ, 2564) ส่วนความท้าทายสุดท้ายคือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัล ซึ่งนักบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาทักษะใหม่ด้านเทคโนโลยี การจัดการข้อมูลและการตรวจสอบระบบอัตโนมัติ เพื่อให้สามารถปรับตัวและลดความเสี่ยงจากการใช้งาน (Zareen, Hamdan & Binsaddig, 2024) หากขาดการเตรียมความพร้อมอาจเกิดปัญหาการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (Hsiung & Wang, 2022) ดังนั้น จึงควรมีการวางแผนด้านการบริหารความเสี่ยง กำหนดมาตรการควบคุมภายในและจัดทำแผนฝึกอบรมบุคลากรควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การปรับใช้เทคโนโลยีเกิดประโยชน์สูงสุด

อย่างไรก็ตาม ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลทำให้โลกธุรกิจเผชิญกับความท้าทายทางดิจิทัล การที่จะพิจารณาแค่ผลประโยชน์สูงสุดขององค์กรเพียงด้านเดียวนั้น อาจจะไม่เพียงพอของธุรกิจอีกต่อไป แต่เป็นการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับองค์กร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเข้าใจรูปแบบการดำเนินธุรกิจ องค์กรควรสร้างความเข้าใจในเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งการเรียนรู้เฉพาะเทคโนโลยี RPA อาจจะไม่เพียงพอ ดังนั้น ควรเรียนรู้เทคโนโลยีอื่น ๆ ร่วมด้วย หากเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินธุรกิจอาจจะเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า (ภูชิต ตรีเวชวินิจ, 2564)

งานวิจัยกับหุ่นยนต์นักบัญชี

จากการที่เทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชีได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั่วโลก ทำให้มีนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศทำการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นนี้อย่างแพร่หลาย อาทิเช่น

งานวิจัยของสหรัฐอเมริกาที่มุ่งเน้นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ RPA ในสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ที่ใช้ซอฟต์แวร์ RPA ทำหน้าที่อัตโนมัติในกระบวนการรับข้อมูล ประมวลผลและส่งออกข้อมูล เพื่อช่วยลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน การศึกษานี้พบว่า RPA ถูกนำไปใช้งานในทุกส่วนของสำนักงานบัญชี แต่มีการใช้งานมากที่สุดในบริการด้านภาษี รองลงมา คือบริการที่ปรึกษาและการรับรองงบการเงินจากการนำเทคโนโลยี RPA มาปรับใช้พบว่า RPA ช่วยเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมหาศาลและสามารถลดเวลาการทำงานของพนักงานได้มากกว่าหนึ่งล้านชั่วโมง ในปี ค.ศ. 2017 แต่การใช้งานยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น นอกจากนี้ แม้การนำ RPA มาใช้ยังไม่ส่งผลต่ออัตราค่าบริการ แต่ก็มีความกังวลว่าลูกค้าอาจเรียกร้องให้ลดค่าบริการ เนื่องจากจำนวนชั่วโมงการทำงานของพนักงานลดลง ขณะเดียวกัน สามารถเพิ่มความพึงพอใจในงานและโอกาสในการเติบโตในสายอาชีพของพนักงานได้ ประเด็นที่น่าสังเกต คือ การนำ RPA มาใช้ในงานบัญชีแตกต่างจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอื่น โดยพนักงานระดับปฏิบัติการมีความต้องการใช้มากกว่าฝ่ายบริหาร โดยผลการศึกษาในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าการใช้ RPA สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คาดว่า การใช้ RPA จะไม่ส่งผลทำให้จำนวนบุคลากรลดลง (Cooper et al., 2019) ในทางตรงกันข้าม นักวิชาการชี้ให้เห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงใน

สายงานบัญชี ซึ่งพบว่า RPA มีศักยภาพทำให้กระบวนการทำบัญชีเป็นระบบอัตโนมัติและคาดการณ์ว่า RPA จะเข้ามาทำงานแทนนักบัญชีในหลายหน้าที่ ซึ่งอาจทำให้ตำแหน่งงานบัญชีหายไป ในอนาคตบทบาทของนักบัญชีจะไม่จำกัดเพียงงานบันทึกบัญชีและการรายงานทางการเงิน แต่จะขยายไปสู่การเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจและผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยี ซึ่งทำให้ต้องพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี การจัดการข้อมูลและทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตจึงควรศึกษาวิธีการบูรณาการทักษะเหล่านี้เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาระดับบัญชี (Jeźdrzejka, 2019)

งานวิจัยในทวีปเอเชีย อาทิเช่น การศึกษาของประเทศไต้หวันทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก พบว่าปัจจัยสำคัญ ได้แก่ เพศชาย ความคุ้นเคยกับระบบในระดับสูงและการสนับสนุนจากประธานเจ้าหน้าที่บริหาร (CEO) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับปัจจัยความสำเร็จของการนำระบบ RPA มาใช้ในสำนักงานบัญชี เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรทำให้สำนักงานบัญชีขนาดกลางและขนาดเล็ก เผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล (Hsiung & Wang, 2022) ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยมีนักวิชาการทำการศึกษาเกี่ยวกับ RPA ในหลายมุมมอง เช่น การใช้ซอฟต์แวร์หุ่นยนต์ในงานด้านการบัญชีการเงินขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ RPA ในงานด้านการบัญชีการเงิน ประกอบด้วย อิทธิพลทางสังคม สภาพแวดล้อมภายในที่เอื้อต่อการใช้ RPA และความตั้งใจที่จะใช้ RPA ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์และทำให้พฤติกรรมการใช้ RPA เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยอิทธิพลทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการใช้ RPA โดยผ่านสภาพแวดล้อมภายในที่เอื้อต่อการใช้ RPA และความตั้งใจที่จะใช้ RPA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ปรินทร์ งามระเบียบ และนิมมวล วิเศษสรรพ, 2567)

นอกจากนี้ นักวิชาการศึกษาผลกระทบของทักษะการใช้เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพร้อมในการใช้งาน RPA ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคกลาง พบว่าด้านทักษะความสามารถในการใช้โปรแกรมบัญชีและโปรแกรมทางธุรกิจ ทักษะการค้นหาข้อมูลทางบัญชีและภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อความพร้อมในการใช้ RPA ของสำนักงานบัญชี ทั้งในด้านต้นทุนของสำนักงานบัญชี ด้านวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานบัญชี ด้านการสร้างความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ด้านการปฏิบัติงานบัญชีและด้านการยอมรับของบุคลากร (พงษ์ไพโรจน์ นิมสังข์ และพรทิวา แสงเขียว, 2567) จากการที่ RPA ทำงานไปพร้อมกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนั้น จึงมีงานวิจัยที่ศึกษาการยอมรับกระบวนการทำงานหุ่นยนต์อัตโนมัติในงานบัญชี ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน อิทธิพลจากสังคม เงื่อนไขการอำนวยความสะดวกและการรับรู้ความเสี่ยงส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี RPA ของนักบัญชี โดยการรับรู้ถึงประโยชน์มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน อิทธิพลจากสังคม เงื่อนไขการอำนวยความสะดวกและการรับรู้ความเสี่ยง ตามลำดับ การศึกษานี้สร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรที่ต้องการส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี RPA เข้ามาใช้ในงานบัญชี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (พลกษชาติ ชินประสาทศักดิ์, อีรศักดิ์ กัญจนพงศ์ และพีรภาว์ ทวีสุข, 2568)

ส่วนการศึกษาล่าสุดชี้ให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี RPA ในกระบวนการทำงานทางบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยพิจารณาในมิติสำคัญ ได้แก่ ความเหมาะสมระหว่างงานและเทคโนโลยี คุณภาพของเทคโนโลยี ประสิทธิภาพของผู้ใช้งานและผลลัพธ์ทางธุรกิจ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์และส่งผลสนับสนุนต่อคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม การนำ RPA มาใช้ในกระบวนการบัญชีช่วยยกระดับคุณภาพของรายงานทางการเงินในด้านความถูกต้อง ความทันเวลา ความสามารถในการเปรียบเทียบและการตรวจสอบย้อนกลับ ความเหมาะสมระหว่างงานและเทคโนโลยีช่วยลดข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี ลดภาระงานซ้ำซ้อน ทำให้กระบวนการบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดทางการเงินมากขึ้น ขณะเดียวกัน คุณภาพและประสิทธิภาพของ RPA มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มความเร็วของการทำงาน ลดงานที่ซ้ำซ้อนและช่วยให้นักบัญชีสามารถมุ่งเน้นการวิเคราะห์และวางแผนเชิงกลยุทธ์มากกว่าการทำงานเชิงปฏิบัติ ส่งผลให้ลดความตึงเครียดจากการทำงานซ้ำ ๆ ได้

และเพิ่มความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้ RPA ยังสร้างผลลัพธ์เชิงบวกต่อธุรกิจ โดยปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เป็นไปโดยอัตโนมัติ รวมทั้ง ลดต้นทุนการดำเนินงานได้อีกด้วย (กิตติวัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ, 2568)

ข้อกังวลและแนวโน้มในอนาคต (Concerns and Future Trends)

การนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์นักบัญชี (RPA) เข้ามาประยุกต์ใช้ในงานบัญชี ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญต่อวิชาชีพ แม้ว่า RPA จะช่วยลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความเร็วและยกระดับความถูกต้องในการประมวลผลข้อมูล แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวมาพร้อมกับข้อกังวลหลายประการที่องค์กรและผู้ประกอบวิชาชีพควรตระหนัก ดังนี้

ประการแรก ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของข้อมูลยังคงเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากข้อมูลทางการเงินมีความละเอียดอ่อนและอาจถูกโจมตีหรือรั่วไหลได้หากระบบควบคุมไม่รัดกุม อีกทั้งความถูกต้องของอัลกอริทึมที่ควบคุมการทำงานของ RPA ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สร้างความกังวล หากเกิดข้อผิดพลาดแม้เพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้รายงานทางการเงินขาดความน่าเชื่อถือและกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งานข้อมูลทางบัญชีโดยตรง

ประการที่สอง ด้านเศรษฐกิจและการลงทุน อุปสรรคสำคัญ คือ ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งและบำรุงรักษาระบบ RPA ซึ่งอาจสูงเกินไปสำหรับธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ทำให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ขณะเดียวกัน ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลก็ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อองค์กร โดยเฉพาะการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะใหม่ให้กับนักบัญชี เพื่อให้สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับระบบอัตโนมัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าข้อกังวลดังกล่าวจะเป็นความท้าทายที่ควรจัดการ แต่แนวโน้มในอนาคตกลับสะท้อนภาพที่ชัดเจนว่า RPA จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อมีการเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีขั้นสูงอื่น ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) และระบบ Cloud ซึ่งจะทำให้กระบวนการทำงานทางบัญชีเข้าสู่การทำงานอัตโนมัติแบบครบวงจร ส่งผลให้งานด้านการบันทึกและการตรวจสอบข้อมูลถูกแทนที่ด้วยระบบอัจฉริยะ ขณะที่บทบาทของนักบัญชีจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปสู่การทำงานเชิงวิเคราะห์ การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนเชิงกลยุทธ์แก่องค์กร การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงส่งผลต่อวิธีการทำงาน แต่ยังมีนัยต่อโครงสร้างตลาดแรงงานทางบัญชี โดยแรงงานมนุษย์อาจเผชิญความกังวลเรื่องการถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม หากนักบัญชีสามารถพัฒนาทักษะใหม่ด้านดิจิทัลและการคิดเชิงวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงนี้จะไม่ใช้การทดแทนแต่เป็นการยกระดับบทบาทจากการทำงานเชิงปฏิบัติที่ซ้ำซ้อน ไปสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญที่สร้างคุณค่าเชิงกลยุทธ์ให้แก่องค์กร

ดังนั้น อนาคตของ RPA ในงานบัญชีขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการข้อกังวลและความเสี่ยง ควบคู่กับการเสริมสร้างทักษะบุคลากรและกำหนดมาตรการกำกับดูแลที่เหมาะสม หากสามารถบูรณาการทั้งสองด้านได้อย่างสมดุล RPA จะไม่เพียงเป็นเครื่องมืออัตโนมัติ แต่ยังคงกลายเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันวิชาชีพบัญชีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล และนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจในระยะยาว

สรุปและอภิปรายผล (Research Conclusions and Discussion)

บทความวิชาการฉบับนี้ สรุปได้ว่า RPA เป็นปัจจัยสำคัญที่เข้ามามีบทบาทและสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการประกอบธุรกิจและการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ในวิชาชีพบัญชี ซึ่งอาจจะนำไปสู่การจัดการการเงินในยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบได้ในอนาคต แม้ว่า RPA จะช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานได้มากกว่าการใช้แรงงานมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการวิชาชีพควรพิจารณาควบคู่กับประเด็นด้านความเสี่ยงที่พึงจะได้รับ นอกจากนี้ ในอนาคตมีแนวโน้มว่าผู้ประกอบการวิชาชีพจะมีการประยุกต์ใช้ RPA ในการทำงานมากยิ่งขึ้น ดังนั้น มุมมองด้านการศึกษาคควรบูรณาการทักษะการใช้งาน RPA เข้ากับหลักสูตรการศึกษาด้านบัญชีเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในอนาคตและสร้างรายได้เปรียบในตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันสูง (Jeźdrzejka, 2019)

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หุ่นยนต์นักบัญชีเพื่อให้งานเป็นไปโดยอัตโนมัติ พบว่าควรเน้นงานที่มีคุณสมบัติเฉพาะบางประการ โดยงานเหล่านี้มักเป็นงานที่ปฏิบัติซ้ำ ๆ และมีรูปแบบคงที่ ซึ่งสามารถตั้งโปรแกรมให้หุ่นยนต์ปฏิบัติได้โดยไม่เกิดความคลาดเคลื่อนจากการปฏิบัติงานด้วยมนุษย์ นอกจากนี้ RPA ยังเหมาะกับงานที่มีความซับซ้อนน้อย แต่มีปริมาณมากและใช้เวลานาน งานประเภทนี้มักมีโครงสร้างและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้สามารถประมวลผลอัตโนมัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรเป็นงานที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์หรือทักษะเฉพาะในการตัดสินใจ เนื่องจากหุ่นยนต์สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ล่วงหน้าได้อย่างถูกต้อง โดยทั่วไปงานเหล่านี้เกี่ยวข้องกับเอกสารและข้อมูล ตัวอย่างเช่น การป้อนข้อมูลลงระบบหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ การจัดเตรียมและจำแนกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การถ่ายโอนข้อมูล การสร้างรายงานและการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล การนำ RPA มาประยุกต์ใช้กับงานประเภทนี้ช่วยลดภาระงานซ้ำซ้อน เพิ่มความถูกต้องของข้อมูลและยกระดับประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานในองค์กรได้ (Cooper et al., 2019)

เหตุผลสำคัญในการนำ RPA มาใช้ในองค์กรธุรกิจ จากการศึกษาพบว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหุ่นยนต์เพื่อทำงานอัตโนมัติมีข้อดีหลายประการ ซึ่งสามารถจำแนกผลกระทบทั้งในด้านคุณภาพงานและทักษะการทำงานของนักบัญชีออกเป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้ ข้อที่ 1 ลดความผิดพลาดของมนุษย์ในการทำงาน เนื่องจาก RPA สามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง ขณะที่มนุษย์ไม่สามารถทำงานซ้ำ ๆ ได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เกิดข้อผิดพลาด โดยเฉพาะงานที่ต้องทำซ้ำเป็นเวลานาน (Warren, Moffitt & Byrnes, 2015) ข้อที่ 2 ลดต้นทุนในระยะยาว จากการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมทั่วโลกที่นำ RPA มาใช้ สามารถลดต้นทุนได้ตรงตามความคาดหวัง การลดต้นทุนดังกล่าวครอบคลุมเงินเดือนพนักงาน ค่าล่วงเวลา การจ้างงานใหม่ การเช่าสถานที่ทำงาน รวมถึงต้นทุนทรัพยากรอื่น ๆ (Kaya, Türkyilmaz & Birol, 2019) ข้อที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าการทำงานของพนักงาน เนื่องจากการนำ RPA มาใช้ จะทำให้งานที่ซ้ำซ้อนถูกคัดออก ดังนั้น พนักงานสามารถมุ่งเน้นงานที่มีคุณค่าและสร้างผลลัพธ์เชิงกลยุทธ์ได้มากขึ้น นอกจากนี้ RPA ยังสามารถทำงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง ข้อที่ 4 พัฒนาคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน การนำ RPA มาใช้ในองค์กรช่วยให้พนักงานมีโอกาสแสดงศักยภาพในงานที่ต้องใช้ทักษะขั้นสูง เพิ่มปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ปรับปรุงสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาบุคลากรที่มีความสามารถสูงและลดอัตราการลาออกของพนักงาน (Hsiung & Wang, 2022)

ผลกระทบของ RPA ต่อจรรยาบรรณของนักบัญชี จากการศึกษาพบว่า RPA ช่วยเพิ่มความถูกต้องและประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น การบันทึกรายการและการกระทบยอด ซึ่งสนับสนุนหลักการทำงานตามความสามารถทางวิชาชีพและความระมัดระวังของนักบัญชี อย่างไรก็ตาม การใช้ RPA ก่อให้เกิดประเด็นท้าทายด้านจรรยาบรรณหลายประการ เช่น 1) ความซื่อสัตย์สุจริตและความเป็นกลาง เนื่องจากนักบัญชียังคงต้องรับผิดชอบในการออกแบบ ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของหุ่นยนต์เพื่อให้มั่นใจว่าการทำงานอัตโนมัติมีความโปร่งใส ไม่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล หรือการเข้าถึงระบบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เมื่อพิจารณาประเด็นต่อมา 2) การรักษาความลับพบว่าระบบ RPA มักต้องเข้าถึงข้อมูลที่อ่อนไหว เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลทางการเงิน ดังนั้น จึงต้องมีมาตรการจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงและการเก็บรักษาข้อมูลอย่างรัดกุมเพื่อป้องกันข้อมูลรั่วไหล ส่วนประเด็นสุดท้าย 3) ความสามารถทางวิชาชีพ พบว่านักบัญชีต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ในการควบคุมดูแลและวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบอัตโนมัติเพื่อรักษาความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ดังนั้น องค์กรที่นำ RPA มาใช้ จึงควรให้ความสำคัญด้านการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณวิชาชีพในยุคดิจิทัลให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต (Suggestions for Future Research)

แนวโน้มในอนาคตบ่งชี้ว่าการใช้ RPA ในวิชาชีพบัญชีจะขยายตัวอย่างต่อเนื่องและจะมีการเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบ Cloud เพื่อให้กระบวนการทำงานด้านบัญชีเป็นระบบอัตโนมัติแบบครบวงจร ดังนั้น การนำ RPA มาใช้ในงานบัญชีจำเป็นต้องมาพร้อมกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้พนักงานมีความรู้ความเข้าใจทั้งด้าน

เทคโนโลยีและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง องค์กรควรกำหนดแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมของ AI และ RPA เพื่อสร้างความโปร่งใสในการประมวลผลและคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ควบคู่กับการส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และเครื่องมือ โดยเน้นให้นักบัญชีทำหน้าที่ตรวจสอบ วิเคราะห์และตัดสินใจ ขณะที่ RPA ทำหน้าที่จัดการงานซ้ำซ้อน การกำหนดมาตรการกำกับดูแลและความปลอดภัยของข้อมูล จึงเป็นสิ่งสำคัญในการลดความเสี่ยงและเพิ่มความเชื่อมั่น ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาควรบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับ RPA เข้าสู่หลักสูตรบัญชี เพื่อเตรียมบุคลากรรุ่นใหม่ ขณะเดียวกัน ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินประสิทธิภาพและผลกระทบในมิติต่างๆ และนำมาปรับปรุงแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและบริบททางธุรกิจในอนาคต ทั้งนี้ ข้อค้นพบจากการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่สำคัญสำหรับนักบัญชีและผู้บริหารองค์กรในการเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติวัฒน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา, ประวิง กุ่มเมือง, นพพัชร ทองเรือนดี และวิชุดา นาคเลื่อน. (2568). ผลกระทบกระบวนการทำงานด้วยเทคโนโลยี RPA Software ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 12(5), 53-62.
- ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). การบริหารการเปลี่ยนแปลง: บทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารในองค์กร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 895-919.
- ธวัชชัย เกียรติกวานกุล. (2563). *ก.ล.ต. เพิ่มประสิทธิภาพงานกำกับบัญชีด้วยเทคโนโลยี RPA*, สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/sec.or.th/posts/736770693626137>
- บริษัท พีทีที ดิจิตอล โซลูชัน จำกัด. (2564). *ยกระดับงานบัญชี ด้วย RPA ซอฟต์แวร์หุ่นยนต์อัจฉริยะ*. สืบค้นจาก <https://www.pttdigitalconnect.com/article/rpa-transforming-financial-and-accounting->
- ปรมิินทร์ งามระเบียบ และนิมมวล วิเศษสรรพ์. (2567). การใช้ซอฟต์แวร์หุ่นยนต์ในสำนักงานด้านการบัญชีการเงินขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 8(1), 96-115.
- พงษ์ไพโรจน์ นิมสังข์ และพรทิวา แสงเขียว. (2567). ทักษะการใช้งานเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความพร้อมในการใช้งาน RPA (ระบบอัตโนมัติของกระบวนการหุ่นยนต์) ของสำนักงานบัญชีในภาคกลาง. *วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน*, 7(1), 1-15.
- พฤกษ์ชาติ ชินประสาศศักดิ์, ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์ และพีรภาว ทวีสุข. (2568). การยอมรับกระบวนการทำงานหุ่นยนต์อัตโนมัติในงานบัญชี. *Parichart Journal*, 38(2), 498-514.
- ภูชิต ตรีเวชวินิจ. (2564). *มาทำความรู้จักกับ RPA Solution การทำงานอัตโนมัติ สำหรับยุค Digital Transformation*. สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/0a9DzuAihN.pdf>
- Automation Anywhere. (2017). *News from Our Partner: EY and Automation Anywhere Collaborate Globally in Enterprise Intelligent Automation to Help Increase Efficiencies and Cost Savings*. Retrieved from <https://www.automationanywhere.com/company/press-room/news-from-our-partner-ey-and-automation-anywhere-collaborate-globally-in-enterprise-intelligent-automation-to-help-increase-efficiencies-and-cost-savings>

- Barr, A. (2025). *This Big Four firm hopes AI will relieve the drudgery and stress of accounting*, Retrieved from <https://www.businessinsider.com/ey-consulting-accounting-less-boring-ai-2025-6>
- Boughezala, H. H. & Ould Bahammou, S. (2024). Analysis Audit Data Using Digital Technology and the Risks of Its Application: A Case Study of an Audit Company PricewaterhouseCoopers. *Algerian Scientific Journal Platform*, 1(12), 468-451.
- Cooper, D., Holderness, D., Sorensen, T. & Wood, D. (2019). Robotic process automation in public accounting. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 16(1), 43-55.
- Cooper, L. A., Holderness Jr, D. K., Sorensen, T. L. & Wood, D. A. (2019). Robotic process automation in public accounting. *Accounting horizons*, 33(4), 15-35.
- Costa, D. A. D. S., Mamede, H. S., & Silva, M. M. D. (2022). Robotic Process Automation (RPA) adoption: a systematic literature review. *Engineering Management in Production and Services*, 14(2), 1-12.
- Griffin, P. & Wright, A. (2015). Cloud computing: Issues and impacts. *Accounting Horizons*, 29(2), 281-297.
- Hsiung, H. H. & Wang, J. L. (2022). Research on the introduction of a robotic process automation (RPA) system in small accounting firms in Taiwan. *Economies*, 10(8), 1-18.
- Jędrzejka, D. (2019). Robotic process automation and its impact on accounting. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 105(161), 137-166.
- Kaya, C.T., Türkyılmaz, M. & Birol, B. (2019). Impact of RPA technologies on accounting systems. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 82(1), 235-250.
- Moyer, S. (2019). *2020 Predictions: RPA, AI set to become everyday tools for UK firms*, Retrived from <https://www.accountancyage.com/2019/12/11/2020-predictions-rpa-ai-set-to-become-everyday-tools-for-uk-firms/>
- Times of India. (2025). *'People are going to walk in the door and almost instantaneously become...,' says Jenn Kosar, AI assurance leader at PwC on junior hires*. Retrieved from <https://timesofindia.indiatimes.com/technology/tech-news/people-are-going-to-walk-in-the-door-and-almost-instantaneously-become-says-jenn-kosar-ai-assurance-leader-at-pwc-on-junior-hires/articleshow/123215435.cms>
- Warren, J., Moffitt, K. & Byrnes, P. (2015). How big data will change accounting. *Accounting Horizons*, 29(2), 397-407.
- Zareen, M., Hamdan, A. & Binsaddig, R. (2024). The Impact of Robotic Process Automation (RPA) on Accounting Profession. In *Business Development via AI and Digitalization*, Cham: Springer Nature Switzerland, 1(1), 191-199.